

انقلاب اسلامی بهمن ۵۷ و

ایران و انقلاب اسلامی

زمینه‌های انقلاب ۵۷

آن هم درست پس از مبارزات قهرمانانه ملت ایران و ملی کردن صنعت نفت، و بریدن دست استعمار بریتانیا از منابع کشورمان. پس از کودتای ۱۳۳۲، قشر روشن فکر و تحصیل کرده از حکومت روگردان شدند. افسار گوناگون و به‌ویژه روحانیان با شرایط وقت ایران به مخالف برخاستند. دربار به‌منظور شناسایی کشور ایران به جهانیان، با برگزاری جشنهای پرهزینه ۲۵۰۰ ساله، تاج‌گذاری و ... به ولخرجیهای فراوان دست‌زد. پادشاه ایران از سرنوشت پدرش عبرت نگرفت. تمام مخالفان شاه پشت سر **امام خمینی (ره)** ایستادند.

مردم ایران از همان آغاز در تلاشهای خود برای انقلاب، به دنبال آزادی و پیشرفت و هویت دینی و ملی بودند. پس از سال ۱۳۲۰، مردم به آزادی مورد نظر رسیدند، اما محمدرضا شاه اندک اندک به فکر افزایش قدرت افتاد. او از قدرت محدود خود ناراضی بود. پادشاه جوان ایران، **محمدرضا پهلوی**، در بحبوحه مبارزات سیاسی مردم ایران، حاضر شد برای سرنگونی دکتر **محمد مصدق** (نخست وزیر وقت ایران) از آمریکا کمک بگیرد. بدین ترتیب پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، دوران حکومت مشروطه به پایان رسید و دوره جدیدی از دیکتاتوری آغاز شد؛

فرانسه و انقلاب کبیر

دوران پادشاهی **لویی شانزدهم**، دوران ظلم بی‌حد شاهان فرانسوی بر مردم بود. از ۲۵ میلیون فرانسوی، تنها ۳۵۰ هزار نفر طبقه نجبا را تشکیل می‌دادند و بقیه مجبور به تحمل ظلم و پرداخت مالیاتهای گزاف و عجیبی مثل مالیات بر پنجره! بودند.

فرانسه پس از شکست در جنگهای هفت‌ساله (۱۷۵۶-۶۳) از انگلستان، تصمیم گرفت انتقام بگیرد و به استقلال طلبان آمریکا برای استقلال از انگلستان کمک کرد. هرچند فرانسه موفق شد، اما هزینه این کمکها تنها از مردم فقیر گرفته می‌شد و به همین دلیل نارضایتیها اوج گرفت.

روسیه و انقلاب اکتبر ۱۹۱۷

۱۸۲۵: به دنبال مرگ تزار **الکساندر اول**، گروه انقلابی «سامبریتها» خواهان روی کار آمدن برادرش **کنستانتین** هستند. اما **نیکلای اول** روی کار می‌آید و شورش نظامیان را سرکوب و پنج رهبر آنها را اعدام می‌کند. **دهه ۱۸۳۰:** عقب ماندگی مردم روسیه سبب اعتراض روشن فکران می‌شود. روشن فکران در سه گروه غرب‌گرا، پوچ‌گرا و سنتی، فعال هستند. مردم روسیه کم‌کم به شرایط اسفناک خود معترض می‌شوند.

۱۸۵۶: روسیه در جنگ «کریمه» شکست می‌خورد. هدف روسها شکست دادن عثمانی و رسیدن به آبهای گرم بود. اما فرانسه و انگلستان مخالف رسیدن روسها به دریای سیاه و مدیترانه هستند. این جنگها لطمات اقتصادی فراوانی به مردم می‌زنند. **۱۸۶۱:** تزار الکساندر دوم، ۴۰ میلیون دهقان را که عملاً در چنگال اربابان دهکده‌ها اسیر بودند، آزاد می‌کند تا شورش نکنند. اما

تعطیلی مجلس

قرنها گذشت و چند پادشاه تصمیمات پارلمان را نادیده گرفتند. **چارلز اول** برای مقابله با قیام مردم اسکانلند پول می‌خواست و وقتی مخالفت پارلمان را دید، آن را منحل کرد! این انحلال سبب ظهور **اولیور کرامول** شد. او پارلمان جدید را منحل و شاه را اعدام کرد! و تا زمان مرگش حکومت جمهوری تشکیل داد.

سابقه انقلاب در انگلستان بیشتر از سایر نقاط دنیاست. در سال ۱۲۱۵ م، پادشاه **جان** مجبور به امضای فرمانی با عنوان «ماگنا کارتا» (منشور بزرگ) شد که قدرت پادشاه را محدود و حکومت پادشاهی را به مشروطه تبدیل می‌کرد. بدین ترتیب اداره امور به دست «پارلمان» می‌افتاد.

انقلاب مجل انگلستان

مقایسه آن با انقلاب دیگر کشورها

رهبر انقلاب ایران در برابر حکومت شاه «سازش ناپذیر» بود. شخصیت منحصربه‌فرد او مورد قبول تمام طبقات و هدفش نیز مشخص بود: «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی.»

شعارهای انقلاب

- استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی
- وای اگر خمینی حکم جهادم دهد
- ارتش دنیا نتواند که جوابم دهد
- مرگ بر شاه
- بختیار بختیار نوکر بی‌اختیار
- توپ تانک مسلسل دیگر اثر ندارد

تفاوت انقلاب ایران با دیگر انقلابها

زمینه مذهبی و ایدئولوژیک انقلاب اسلامی ایران، موجب تفاوت انقلاب مردم ایران با انقلابهای دیگر شد. همان‌طور که فرانسه و شوروی پس از انقلاب مجبور به نبرد با مخالفین شدند، ایران درگیر نبردی طولانی‌تر شد؛ نبردی هشت‌ساله با عراق و تمامی متحدانش. اما «اسلام» و «شهادت» موجب شد که مقاومت مردم مسلمان ایران در هم شکسته نشود. به همین دلیل، پس از گذشت بیش از سه دهه، شاهد آن هستیم که انقلاب اسلامی همچنان پرنشاط و استوار به حرکت تکاملی خود ادامه می‌دهد.

■ گروهی از فرانسویان که به کمک آمریکاییها رفته بودند، با دیدن قانون اساسی آنها نتیجه گرفتند که در کشورشان خبری از آزادی نیست.

■ تأثیر روشن‌فکران فرانسوی در تنویر اذهان مردم فراوان بود. آنان در حکایت‌های داستانی خود نمی‌توانستند مستقیماً از شاه انتقاد کنند. این بود که از پادشاهان حاکم بر ایران و استبداد آنها انتقاد می‌کردند!

شعار قبل از انقلاب

آزادی، برادری، برابری

پس از انقلاب

با شورش مردم و فتح زندان «باستیل» (۱۷۸۹)، انقلاب پیروز شد. اعلامیه حقوق بشر به تصویب رسید و با تشکیل مجلس، اقتدار شاه کاهش یافت. شاه در صدد اتحاد با اتریشیها برآمد، اما خیانت او اثبات شد و او را اعدام کردند.

این کار به منزله‌ی افزایش کارگران و بی‌کاران است. در نتیجه نارضایتی اقتصادی بالا می‌گیرد.

دهه ۱۸۶۰: شکل‌گیری گروههای مخفی مخالف حکومت آغاز می‌شود.

۱۸۸۲: تزار به قتل می‌رسد و الکساندر سوم روی کار می‌آید. تزار جدید جلوی اصلاحات می‌ایستد و روشن‌فکران را محدود می‌کند. اما مردم که اندکی طعم آزادی را چشیده‌اند، با این اقدامات مخالفت می‌کنند.

۱۹۰۵: روسیه در جنگ با ژاپن شکست می‌خورد. هزینه فراوان این جنگها و شکست حکومت مستبد، بر نارضایتیها می‌افزاید.

یکشنبه خونین ۱۹۰۵: نظامیان مردم معترض را به رگبار می‌بندند. تعداد غیرنظامیان کشته شده، از کشته شدگان جنگهای انقلاب روسیه نیز بیشتر است.

۱۹۱۴: بحران سراسر روسیه را دربر گرفته است. تزار نیکلای دوم، برای جلوگیری از روی دادن انقلاب وارد نبرد می‌شود. نارضایتی مردم فقیر اوج می‌گیرد.

۱۹۱۷: رهبر انقلابیون (لنین) فرمان می‌دهد: مردم باید اسلحه به دست بگیرند. (آغاز مبارزات مسلحانه).

دوره ترور

استالین در طول ۳۰ سال تمام مخالفان را قلع و قمع می‌کند. او حتی به هم‌رزم دوران انقلاب خود (تروتسکی) هم رحم نمی‌کند و او را در خارج از شوروی به قتل می‌رساند. تعداد اعدام‌ها از تعداد کشته شدگان راه انقلاب بسیار بیشتر است. در تمام این دوران، شوروی هزینه فراوانی صرف حمایت از کشورهای هم‌پیمان «بلوک شرقی» خود می‌کند.

پایان انقلاب

حاصل دیکتاتوری مستبدانه در شوروی، اقتصاد عقب مانده، ولخرجیهای فراوان در راه اهداف سیاسی، مرگ بی‌گناهان فراوان و سرانجام تجزیه شوروی در سال ۱۹۹۱ است.

بازگشت سلطنت

پس از مرگ کرامول، حکومت مجدداً مشروطه شد. اما **جیمز دوم**، شاه جدید نیز به فرامین پارلمان گوش نکرد. به همین خاطر پارلمان او را عزل کرد. اقتدار پارلمان در سال ۱۶۸۸ موجب شد که این واقعه را «انقلاب مجل» بنامند. این

انقلاب اصول «منشور کبیر» را تأیید کرد بود و به همین دلیل، اتفاقاتی که بعدها در فرانسه و روسیه رخ داد، در انگلستان روی نداد.